

Tomaszewski, Eugeniusz

"Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk". Numery 5 i 6

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/1-2, 183-188

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

również indeks odpowiednich prac. Następnie E. J. Dijksterhuis rozprawia nad holenderskimi pracami towarzystwa z zakresu historii fizyki, astronomii i nauk o Ziemi (ss. 24—35). Z kolei E. M. Bruins poświęca artykuł zainteresowaniom towarzystwa historią matematyki (ss. 36—41). Dalej znajduje się bardzo obszerne omówienie problematyki towarzystwa, dotyczącej historii biologii — nie tylko zresztą w Holandii, lecz również w koloniach holenderskich — pióra F. Verdoorna (ss. 42—67). Po tym — zamieszczono przegląd działalności Stowarzyszenia na polu historii techniki (R. J. Forbes), farmacji (D. A. Wittop Koning), dentystyki (F. E. R. de Maar), weterynarii (J. A. Beijers), muzealnictwa (Maria Rooseboom¹). Kończy publikację przegląd ważniejszych wydarzeń w towarzystwie w okresie 50-lecia. Książeczka jubileuszowa naukowego towarzystwa holenderskiego daje w sumie wgląd w szeroki wachlarz jego zainteresowań historycznych, jak i w osiągnięcia².

S. S.

Z CZASOPISM

„BIULETYN ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK”. NUMERY 5 i 6

„Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk” ukazuje się od 1959 r.¹; początkowo był wydawany w odstępach półrocznych, a od nr 4 — w odstępach rocznych, przy czym objętość ostatnich numerów została podwojona. Najcenniejszymi pozycjami „Biuletynu” są publikacje inwentarzy archiwalnych oraz przeglądy zawartości zasobów Archiwum PAN — pod tym względem Archiwum PAN należy do nielicznych wyjątków wśród archiwów (krajowych, które na ogół przywiązują małą wagę do publikowania informacji o gromadzonych materiałach. Dział artykułów „Biuletynu” zamieszcza m. in. cykl zapoznający z historią oraz organizacją placówek archiwalnych przy akademiach nauk krajów socjalistycznych. Wydawnictwo podaje również bibliografię druków przygotowanych na podstawie zasobów Archiwum PAN oraz dotyczących tej placówki. Pojawiają się też studia z zakresu problematyki archiwalnej, napisane przez pracowników Archiwum. Stałemu działowi, noszącemu nazwę *Notatki bibliograficzne i omówienia*, „Biuletyn” poświęca stosunkowo mało uwagi. A wreszcie — „Biuletyn” ogłasza systematycznie doroczne *Sprawozdania Archiwum PAN*.

Numer piąty ukazał się w okresie obchodów 10-lecia PAN, toteż prawie w całości został poświęcony powstaniu i działalności PAN oraz jej Archiwum. Numer

¹ W roku jubileuszowym Stowarzyszenie przyznało nagrody: M. Rooseboom za długoletnią pracę w Stowarzyszeniu i zasługi dla Muzeum Narodowego Historii Nauki w Leydzie; F. Verdoornowi za zasługi dla organizacji i rozwoju Instytutu Biohistorycznego uniwersytetu w Utrechcie; E. D. Baumannowi za prace z historii medycyny. Nagrody te omawia „Centaurus”, 1963, nr 2.

² Od czasu, gdy przewodnictwem Stowarzyszenia w 1957 r. objął dr D. A. Wittop Koning, ukazują się pod tytułem „Ge-Wi-Na” półroczne biuletyny — przeglądy życia wewnętrznego Stowarzyszenia, zawierające protokoły posiedzeń naukowych, kronikę udziału towarzystwa w imprezach międzynarodowych, krótkie biografie uczonych, listy członków i ich wyróżnień w międzynarodowym ruchu naukowym itp. (por. notatkę o specjalnym jubileuszowym nrze 14 „Ge-Wi-Na” w nrze 2/1964 „Kwartalnika”). Pojedyncze zeszyty biuletynu o objętości 10—13 stron wydawane są sposobem rotaprintowym. Adres redakcji brzmi: Kanaalweg 84, Leiden, Nederland.

¹ Por. omówienie treści nrów 1 i 2/1959 „Biuletynu” w „Kwartalniku”, nr 3—4/1960.

otwiera interesujący artykuł informacyjny dyrektora Archiwum, docenta Zygmunta Kolankowskiego, *Organizacja i praca Archiwum Polskiej Akademii Nauk (1951—1961)*².

Drugą pozycją jest opracowanie Olimpii Staroń *Uwagi o porządkowaniu akt instytucji naukowych o profilu technicznym*. Obiecujący tytuł sugeruje, że artykuł zawiera szersze wnioski i uogólnienia w związku z ważnym, lecz nazbyt rzadko poruszonym w polskiej literaturze archiwalnej problemem porządkowania materiałów typu dokumentacji technicznej, oparte na analizie większej liczby zespołów archiwalnych. Niestety, autorka ograniczyła się tylko do uwag o jednym zespole: *Stacja Naukowo-Badawcza PAN na terenie budowy Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie*. W dodatku jest to zespół stosunkowo mały, liczy 2 mb. akt, 458 luźnych rysunków, 3 albumy z fotografiami, 22 filmy. Opracowanie ma charakter wstępu do inwentarza archiwalnego. Zawiera krótką historię powstania, organizacji i prac Stacji, charakterystykę materiałów archiwalnych wytworzonych w toku jej działalności i wreszcie opis zastosowanej metody porządkowania i inwentaryzacji zespołu. Choć znaczna część materiałów zespołu została już wykorzystana w obszernej publikacji³, szkoda, że po uwagach nie zamieszczono pełnego inwentarza zawartości zespołu.

Wydaje się, że opracowanie to powinno było ukazać się pod skromniejszym tytułem. Nasuwają się też zastrzeżenia drobniejsze. A więc Pałac Kultury i Nauki w Warszawie nie jest pierwszym w Polsce wieżowcem, jak twierdzi autorka — wystarczy przypomnieć gmach „Prudentialu” w Warszawie z 1932 r.; *nota bene* spuściznę twórcy tego „drapacza chmur”, znakomitego uczonego i konstruktora, prof. Stefana Bryły, przechowuje Archiwum PAN. Nie wiadomo dla czego do materiałów naukowo-badawczych autorka zalicza raz tylko rękopisy, maszynopisy i luźne rysunki techniczne (s. 19), kiedy indziej również fotografie i filmy (ss. 17, 18, 20). Autorka dezorientuje czytelnika, gdy pisze o jednostkach prac naukowo-badawczych i w tym samym zdaniu używa terminu — jednostka — na oznaczenie Stacji Naukowo-Badawczej (ss. 19, 20). Wobec nie ogłoszenia samego inwentarza trudno wdawać się w ocenę zastosowanej metody porządkowania i inwentaryzacji zespołu, na podstawie informacji autorki można jedynie zgłosić wątpliwość co do słuszności przechowywania albumów z fotografiami łącznie z materiałami aktowymi.

Dalej — Maria Wrzosekowska publikuje inwentarz *Akta I Kongresu Nauki Polskiej (1949—1951)*, poprzedzony obszernym *Wstępem i Wykazem sekcji i podsekcji I Kongresu Nauki Polskiej*. Zespół liczy ok. 10 mb. akt, ujętych w 386 jednostek. Pozycja 380 inwentarza otrzymała ogólny tytuł *Fotografie*, czytelnika odsyła się do oddzielnego spisu, który znajduje się w Dziale Mikrofilmów, Fotokopii i Zbiorów Fonicznych Archiwum PAN. M. Wrzosekowska przyjęła bowiem słuszną zasadę osobnego przechowywania dokumentacji mechanicznej w specjalistycznym dziale Archiwum; wydaje się jednak, że niezależnie od miejsca przechowania fotografii, pożyteczne byłoby dołączenie do inwentarza aneksu zawierającego dokładny ich wykaz, lub — wzorem opracowanej w Archiwum PAN spuścizny po Adamie Skałkowskim — powiązanie wykazu z samym inwentarzem⁴. Szkoda, że autorka nie wyjaśniła we *Wstępie*, co spowodowało wyodrębnienie trzech ostatnich jednostek w grupę *Uzupełnienia*.

² Zbliżyony temat referuje w niniejszym numerze „Kwartalnika”, w dziale *Materiały*, S. Chankowski, *Dziesięciolecie Archiwum Polskiej Akademii Nauk*; artykuł zawiera zaktualizowane dane liczbowe.

³ *Budowa PKiN*. Praca zbiorowa. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1957, ss. 557.

⁴ Maria Wrzosekowska, *Materiały Adama Skałkowskiego*. „Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk”, nr 3, 1960.

Michał Flis kontynuuje w „Biuletynie“ *Przegląd zawartości Działu Spuścizn Archiwum PAN*⁵. Druga część *Przeglądu* obejmuje kolejne numery od III-74 do III-102, dalszy ciąg informacji o fragmentach drobnych spuścizn, kolekcji i luźnych rękopisów oraz o spuściznach zgromadzonych w oddziałach Archiwum PAN w Krakowie (opracowała Danuta Rederowa) i w Poznaniu (Kazimierz Ślaski). Ponadto znajdują się tu dane o uzupełnieniach spuścizn omówionych w pierwszej części *Przeglądu*.

Autor *Przeglądu* pozostał przy zwężonej formie opisu, zastosowanej w pierwszej części; formę tę można uznać za udaną. Noty zawierają elementy najbardziej istotne dla badaczy, charakteryzujące poszczególne spuścizny: sygnaturę archiwalną, nazwę spuścizny, kierunek badawczy reprezentowany przez jej twórcę, daty życia i stanowiska uczonego, wyliczenie ważniejszych materiałów składających się na spuściznę, dane o jej proveniencji i objętości. Drugą część *Przeglądu* zamyka scalony indeks alfabetyczny twórców spuścizn (wraz z numerem kolejnym spuścizny w Archiwum), który obejmuje obie części *Przeglądu*.

W tym samym numerze Stanisław Chankowski publikuje drugą część *Bibliografii Archiwum PAN*, uwzględniającą wydawnictwa z okresu od maja 1959 r. do końca 1961 r. oraz uzupełnienia do części pierwszej, zamieszczonej w nrze 1 „Biuletynu“.

W dziale *Notatek bibliograficznych i omówień* skomentowano pozycje: Nathan Reingold, *Manuscripts of Science — Analysis and Description*. „The American Archivist“, nr 2/1961; Helena Piskorska, *Inwentarz akt i zbiorów archiwalnych Towarzystwa Naukowego w Toruniu*. „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu“, R. 64, z. 1, 1961.

Kolejny, szósty numer „Biuletynu“, ogłosił *Statut Archiwum Polskiej Akademii Nauk*, nadany uchwałą Sekretariatu Naukowego PAN z 3 VII 1962. Oprócz postanowień ogólnych (rozdz. 1), które m. in. podkreślają naukowy charakter placówki, do najważniejszych treści *Statutu* należą wytyczne szeroko pojętych zadań Archiwum (rozdz. 2) oraz plan jego organizacji wewnętrznej (rozdz. 4). W rozdz. 2 znaczny nacisk położono na obowiązek rejestracji, koordynacji pracy, opieki oraz kontroli składnic akt przy placówkach Akademii oraz towarzystwach naukowych objętych patronatem PAN — ze strony Archiwum PAN. Należy podkreślić ważną funkcję i uprawnienie nadane Archiwum w § 6 *Statutu*: Archiwum PAN ma prawo wydawania uwierzytelnionych wypisów, odpisów i fotokopii z posiadanych materiałów archiwalnych.

Wątpliwości budzi trafność sformułowań w § 21. Niedostatecznie ściśła wydaje się nazwa — Dział Gromadzenia i Techniczno-Naukowego Opracowania Materiałów Archiwalnych, ponieważ takie same zadania należą również do Działu Mikrofilmów, Fotokopii i Zbiorów Fonicznych; ten ostatni Dział gromadzi zresztą również fotografie i filmy, a więc i jego nazwa nie jest precyzyjna.

W artykule Laury Kostadinowej (Sofia) *Archiwum Bułgarskiej Akademii Nauk* czytamy, że tradycje tego Archiwum datują się od 1869 r.; powstało wówczas Bułgarskie Towarzystwo Literackie, z którego wyłoniła się w 1878 r. Bułgarska Akademia Nauk. W pierwszym okresie jej istnienia gromadzenie materiałów archiwalnych miało często charakter przypadkowy, a ówczesna metoda ich opracowywania może nasuwać wiele zastrzeżeń. Właściwie dopiero od 1947 r., kiedy nastąpiła reorganizacja Akademii, podjęto systematyczne prace nad kompletowaniem, porządkowaniem i wykorzystaniem zbiorów. Dalsze skryształowanie zadań Archiwum Bułgarskiej Akademii Nauk przyniosła ustawa z 1951 r. o organizacji pań-

⁵ Por.: Michał Flis, *Przegląd zawartości Działu Spuścizn Archiwum PAN*. „Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk“, nr 2, 1959.

stwowego zasobu archiwalnego. Głównym celem działalności Archiwum stało się gromadzenie materiałów dotyczących dziejów nauki, Akademii i jej placówek naukowych oraz jej członków.

Najważniejszą część Archiwum stanowi zespół Bułgarskiej Akademii Nauk z lat 1869—1944. Materiały późniejsze nie zostały jeszcze włączone do zasobu Archiwum. Posiada ono również znaczną liczbę niezmiernie interesujących spuścizn po członkach Akademii. Niektórzy, zwłaszcza dawniej, byli jednocześnie wybitnymi działaczami na polu gospodarczym i politycznym, toteż wartość źródła wielu spuścizn wykracza poza historię nauki.

Autorka podaje pokrótce przegląd zawartości ważniejszych zespołów archiwalnych. Ogółem omawiana placówka zgromadziła — według stanu na rok 1962 — 130 zespołów archiwalnych oraz 10 zbiorów i kolekcji. Archiwum stara się możliwie szeroko i dokładnie informować o swoich zasobach. Napotyka ono jednak jeszcze znaczne trudności metodyczne, które mają źródło w małych tradycjach archiwistyki w Bułgarii.

W związku z setną rocznicą powstania styczniowego i wzmożonym zainteresowaniem badaczy tym zagadnieniem, Stanisław Chankowski przygotował opracowanie *Fragmenty materiałów źródłowych do dziejów powstania styczniowego w zbiorach Archiwum PAN*. Autor omawia materiały do powstania styczniowego znajdujące się w tece Franciszka Ksawerego d'Abancourt de Franqueville, w spuściznie rodziny Gieysztorów, w tece prof. Konrada Górskiego, w odpisach materiałów źródłowych dra Mateusza Puciaty (ze zbiorów rapperswilskich, głównie z teki Wacława Przybylskiego). Ponadto autor wymienia dwa numery gazet powstańczych z materiałów Stefana Rygla oraz fotografie uczestników powstania na Litwie z papierów malarza Romana Szwoynickiego.

Hanna Dymnicka i Maria Wrzosekowa publikują *Inwentarz akt Polskiego Towarzystwa Historycznego z lat 1923—1939*. Ten bardzo interesujący zespół archiwalny przekazało Towarzystwo w depozyt do Archiwum PAN w 1957 r., kiedy powrócił on ze Lwowa do kraju. Zespół zawiera przede wszystkim akta z lat 1923—1939, ale jego fragment sięga nawet 1886 r., a więc początków działalności Towarzystwa. Wydaje się, że należało to zaznaczyć w podtytule inwentarza, w brzmieniu obecnym bowiem tytuł odwraca uwagę badaczy zainteresowanych wcześniejszym okresem dziejów Towarzystwa.

Archiwum PAN otrzymało omawiany zespół w stanie nie uporządkowanym. Obecnie liczy on 2,4 mb. akt kategorii A, ujętych w 267 jednostek, 1,2 mb. akt kategorii B oraz 0,15 mb. materiałów wtórnych. Zespół podzielono na dwie zasadnicze części: pierwsza obejmuje akta Zarządu Głównego PTH, druga zaś akta organu PTH — „Kwartalnika Historycznego”. W 1962 r., już po ukończeniu prac porządkowych i opracowaniu inwentarza archiwalnego, Archiwum otrzymało sześć dalszych teczek akt, które były przechowywane w Warszawie. Są to akta delegata PTH do spraw międzynarodowych z lat 1928—1932, którego siedziba mieściła się stale w Warszawie (w latach 1929—1939 delegatem był Marcei Handelsman). Umieszczono te materiały na końcu zespołu, a w przeglądzie zawartości inwentarza zaznaczono je jako *Dodatki*. W samym inwentarzu jednak — zapewne przez niedopatrzenie wydawnicze — nie oddzielono ich od materiałów redakcji „Kwartalnika Historycznego”.

Warto zaznaczyć, że w pierwszej części zespołu znajdują się również materiały oddziałów terenowych PTH (sprawozdania z działalności, papiery kasowe, listy członków), materiały zjazdów PTH (zjazdy III—VI oraz projekty niezrealizowanego VII zjazdu z 1939 r.), a także akta dotyczące udziału Towarzystwa w Międzynarodowych Kongresach Historyków w Oslo, Warszawie i Zurychu (kongresy VI—VIII). Wśród papierów redakcji „Kwartalnika Historycznego” na szczególną

uwagę zasługują materiały nie drukowane, pochodzące głównie z 1939 r. Są tu artykuły, recenzje, polemiki i zapiski bibliograficzne (jednostki 206—253).

Właściwy inwentarz jest poprzedzony obszernym *Wstępem*, w którym nakreślono dzieje wewnętrznych przemian organizacyjnych Towarzystwa, omówiono charakterystykę materiałów archiwalnych objętych inwentarzem oraz podano zasady porządkowania tego zespołu archiwalnego. Inwentarz został opracowany w sposób bardzo przejrzysty, co umożliwia łatwe odnalezienie poszukiwanych materiałów. Nasuwa się jedynie drobna uwaga. Skoro już korespondencję związaną z wydaniem jubileuszowego numeru „Kwartalnika Historycznego” umieszczono wśród materiałów Zarządu Głównego PTH, należało odpowiednio zaznaczyć to w części inwentarza, obejmującej materiały redakcji „Kwartalnika Historycznego”, podobnie jak zrobiono w przypadku materiałów delegata PTH do stosunków międzynarodowych.

W dalszej części nr 6 Jan Szajbel zamieścił inwentarz *Materiały Antoniego Wróblewskiego w Archiwum Polskiej Akademii Nauk — Oddział w Poznaniu*. A. Wróblewski (1881—1944) był samoukiem. Dzięki wyteżonej pracy i pasji badawczej osiągnął wiele ważnych stanowisk naukowych i administracyjnych. Był autorem około 100 prac naukowych i artykułów, głównie z zakresu dendrologii, pomologii i mykologii. Jego spuścizna obejmuje ok. 2,2 mb. materiałów, które zostały sformowane w 418 jednostek. W związku z bardzo szerokimi kontaktami twórcy spuścizny, największą grupę stanowi korespondencja. Bardzo interesująco przedstawia się również grupa materiałów dotyczących działalności naukowej, wydawniczej, społecznej i urzędowej. Niesłuszne jednak wydaje się zakwalifikowanie niektórych jednostek do podgrupy *Towarzystwa i instytucje naukowe*. Odnosi się to przede wszystkim do jednostki, zatytułowanej *Działalność polityczna A. Wróblewskiego we Lwowie — ulotki, rezolucje, przewodnik żołnierski*.

W grupie *Prace naukowe* po raz pierwszy zastosowano na większą skalę system jednostek zbiorczych, tj. skupiających większą ilość artykułów i innych mniejszych prac twórcy spuścizny, dobranych według jednorodnej tematyki. Informacje o szczegółowej zawartości tych jednostek zostały zawarte w 14 aneksach do inwentarza. Odsyłają do nich wskazówki, umieszczone przy poszczególnych pozycjach inwentarzowych.

We *Wstępie*, w którym autor zapoznaje czytelnika z życiorysem A. Wróblewskiego, charakteryzuje materiały omawianej spuścizny oraz informuje o metodzie jej opracowania, zastrzeżenia budzi stosowanie terminów „dział” i „grupa” w odniesieniu do poszczególnych części spuścizny. Terminologia nie jest tu wprawdzie uregulowana przez *Polski słownik archiwalny*, tym niemniej Archiwum PAN proponowało dotychczas używanie w tych wypadkach odpowiednio terminów „grupa” i „podgrupa”, co z wielu powodów wydawało się stosowniejsze⁶.

Jak specjalnie podkreśla nota redakcji, jest to pierwsza próba opracowania w Archiwum PAN spuścizny typu przyrodniczego. Należy uznać, że jest to próba udana.

Dział krytyczny omawianego numeru wypełnia omówienia dwóch artykułów na temat opracowywania archiwalnego spuścizn, są to: Gregor Richter, *Zur archivalischen Erschliessung von Briefnachlässen in Hausarchivbeständen*. „Der Archivar”, nr 4/1961; Hermann Schreyer, *Die Gliederung von Nachlässen — Ein Beitrag über Ordnungsarbeiten an Nachlass — Schriftgut*. „Archivmitteilungen”, nr 1/1962.

Na zakończenie — uwagi dotyczące spraw techniczno-wydawniczych. Udaną innowacją ostatniego numeru są ilustracje. Zamieszczono reprodukcje fragmen-

⁶ Por.: *Wytyczne opracowania archiwalnego spuścizn rękopiśmiennych. Projekt*. Opracował zespół pod kierownictwem doc. dra Z. Kolankowskiego. Warszawa 1958 (wydawnictwo na prawach rękopisu), ss. 12 i n.

tów materiałów archiwalnych do powstania styczniowego, omówionych w artykule S. Chankowskiego. Wzorem innych wydawnictw „Bjuletyn“, podając na końcu zeszytu spis ilustracji, powinien wskazać również ich miejsce w tekście. Należałoby też obrać jednolity system umieszczania przypisów; obecnie raz umieszcza się je na końcu poszczególnych opracowań, kiedy indziej znów u dołu właściwych stron. Ten drugi system jest, oczywiście, dla czytelnika dogodniejszy.

Eugeniusz Tomaszewski

GLÓD WIEDZY I PISARZE

„Nowoczesna literatura (nie tylko historia piśmiennictwa i kultury) coraz to bardziej zbliża się do eseistyki. Jej głód wiedzy, potrzeba czerpania z różnych dziedzin stają się oczywiste. Otóż myślę, że jako podręczne źródło informacji *Polski słownik biograficzny* może oddać większe usługi niż niejedna encyklopedia” — pisze W. N. w *Notach* nr 9/1964 miesięcznika „Twórczość”. Nota z okazji wydania zeszytu 46 jest entuzjastyczną pochwałą *Polskiego słownika biograficznego* i całkowicie przekonującym, choć krótkim, uzasadnieniem jego przydatności dla pisarzy, jako „jednej z najbardziej wartościowych, na biurkach naszych niezbędnych pozycji”. Wśród kilku przykładów z wymienionego zeszytu *Słownika* autor wspomina m.in., że „rewelacyjnie brzmią dane przytoczone przez prof. Henryka Baryczę o matematyku i astronomie, Stanisławie Jakobejusie”. Nota zawiera krytykę zdumiewająco małego nakładu *Słownika*: nie 2000 egzemplarzy, lecz 20 000 byłoby liczbą odpowiednią.

Przy okazji: ten sam numer zawiera wnikliwe, ciekawe recenzje — T. J. Żółcińskiego o *Patrzac ku młodości — Wspomnienia wychowanków Uniwersytetu Jagiellońskiego* oraz E. Czekalskiego o monografii W. Bułata i T. Sarneckiego *J. W. Dawid*.

W nrze 10/1964 „Twórczości” W. N. sygnalizuje zaskakującą, ciekawą książkę J. Fabre’a *Lumières et Romantisme. Énergie et Nostalgie, de Rousseau à Mickiewicz* — rzecz o związkach między rzekomo antagonistycznymi kierunkami encyklopedyzmu i romantyzmu, przy czym przedstawicielem syntezy racjonalizmu encyklopedystów i nowych techniczy romantyzmu jest tu Mickiewicz. Ciekawe są własne uwagi autora notatki o aktualności książki ze względu na polskie badania nad oświeceniem i romantyzmem.

B. P.-O.

DZIEJE DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

Jubileuszowy rok Uniwersytetu Jagiellońskiego stał się okazją dla przypomnienia bogatych tradycji jego drukarni, która rozpoczęła pracę już w 1674 r. Zarys dziejów tej drukarni od momentu powstania do czasów współczesnych opracował zasłużony pracownik drukarstwa, Karol Kieć, i opublikował w artykule *290 lat pracy Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego* („Poligrafika”, nr 6 i 7/1964).

Autor przy opracowywaniu artykułu korzystał — jak podaje — z dzieła J. S. Bandtkiego *Historia drukarni krakowskich* (1815) oraz monografii H. Baryczy, poświęconych dziejom uniwersytetu. Opis najnowszych dziejów drukarni, których autor był świadkiem, oparty został głównie na wspomnieniach osobistych.

J. J.